Republika Hrvatska
Visoki kazneni sud Republike Hrvatske
Zagreb, Savska cesta 62

Poslovni broj: I Kž-rz-6/2025-8

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E

P R E S U D A

Visoki kazneni sud Republike Hrvatske, u vijeću sastavljenom od sudaca Maje Štampar Stipić, predsjednice vijeća te Marije Balenović, Sene Midžić Putigna, mr.sc. Zorislava Kaleba i Slavena Vidmara, članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Nevene Popović, zapisničarke, u kaznenom predmetu protiv optuženog B. D. i drugih, zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. Osnovnog kaznenog zakona Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 53/91., 39/92., 91/92., 31/93., 35/93., 108/95., 16/96. i 28/96., dalje: OKZRH) i drugih, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika te optuženog B. D. i optuženog N. B. podnesenima protiv presude Županijskog suda u Zagrebu od 19. rujna 2024., broj K-Rz-5/2020-181, u sjednici vijeća održanoj 13. listopada 2026., u prisutnosti u javnom dijelu sjednice zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Željke Mostečak te branitelja optuženog N. B., odvjetnika Danka Bande, dana 22. listopada 2026.

p r e s u d i o j e

Odbijaju se žalbe državnog odvjetnika te optuženog B. D. i optuženog N. B. kao neosnovane te se potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

1. Uvodno citiranom prvostupanjskom presudom optuženi B. D. i optuženi N. B. proglašeni su krivima zbog počinjenja kaznenih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika, opisano i kažnjivo po članku 122. u vezi s člankom 28. stavkom 2. OKZRH, te ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, opisano i kažnjivo po članku 120. stavku 1. u vezi s člankom 28. stavkom 2. OKZRH-a, pa su optuženom B. D. i optuženom N. B., na temelju članka 120. stavka 1. OKZRH, utvrđene kazne zatvora u trajanju od po 6 godina, svakome, a na temelju članka 122. OKZRH su im utvrđene kazne zatvora u trajanju od po 7 godina, svakome, pa su na temelju članka 43. stavaka 1. i 2. točke 2. OKZRH-a optuženi B. D. i optuženi N. B. osuđeni na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 11 godina, svaki.

1.1. Na temelju članka 148. stavka 1. Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 91/12. – odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 80/22. i 36/24., – dalje: ZKP), optuženom B. D. i optuženom N. B. naloženo je podmiriti troškove kaznenog postupka iz članka 145. stavka 2. točaka 6. i 7. ZKP-a u paušalnom iznosu svaki po 1.000,00 eura, kao i nagradu te nužne izdatke branitelja po službenoj dužnosti u iznosima koji će biti određeni posebnim rješenjem, koje im se iznose nalaže uplatiti u korist državnog proračuna Republike Hrvatske u roku 15 dana po pravomoćnosti presude, odnosno rješenja kojim će biti određena visina nagrade i nužnih izdataka branitelja.

2. Protiv te presude žalbu je pravodobno podnio državni odvjetnik zbog odluke o kazni s prijedlogom da drugostupanjski sud pobijanu presudu preinači i optuženike osudi na kazne zatvora u duljem trajanju.

2.1. Žalbu je pravodobno podnio i optuženi B. D., putem branitelja Mladena Slovica, odvjetnika u Zaprešiću, zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni s prijedlogom da drugostupanjski sud pobijanu presudu preinači i oslobodi optuženika, podredno da pobijanu presudu ukine i predmet uputi prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

2.2. Optuženi N. B. žalbu je podnio putem branitelja Danka Bande, odvjetnika u Zagrebu, zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni i troškovima postupka s prijedlogom da drugostupanjski sud pobijanu presudu preinači i oslobodi optuženika, podredno da pobijanu presudu ukine i predmet uputi prvostupanjskom sudu na ponovni postupak.

2.3. Odgovor na žalbu državnog odvjetnika podnijela su oba optuženika s prijedlogom da se žalba državnog odvjetnika odbije kao neosnovana.

3. Spis je, sukladno članku 474. stavku 1. ZKP-a, prije dostave sucu izvjestitelju bio dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

4. Postupajući prema zahtjevu optuženog N. B. izjavljenog u žalbi, a u skladu s odredbom članka 475. stavka 1. ZKP-a, o sjednici vijeća su izvješteni optuženici i njihovi branitelji, kao i državni odvjetnik, a sjednica je održana u prisutnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Željke Mostečak te branitelja optuženog N. B., odvjetnika Danka Bande, dok je u skladu s odredbom članka 475. stavka 3. ZKP-a, sjednica održana u odsutnosti uredno izvještenog optuženog B. D. i njegovog branitelja, odvjetnika Mladena Slovica.

5. Žalbe nisu osnovane.

6. Uvodno treba navesti da je rješenjem Županijskog suda u Zagrebu od 27. prosinca 2021., broj Kv-Rz-14/2021. određeno da se optuženom B. D. i optuženom N. B. na temelju članka 402. stavaka 3. i 4. ZKP-a, sudi u odsutnosti, jer nisu bili dostupni

sudbenim tijelima Republike Hrvatske, koje rješenje je postalo pravomoćno 8. veljače 2022., kada je potvrđeno rješenjem Visokog kaznenog suda Republike Hrvatske, broj I Kž-rz-3/2022-4., pri čemu je bitno imati u vidu da je prije određivanja suđenja u odsutnosti, optuženicima bio upućen poziv na raspravu određenu za studeni 2021., ali je sud obaviješten da je pozive za optuženog B. D. preuzeo sin, koji je naveo "da je njegov otac bolestan i nepokretan", kao i za optuženog N. B., čiji sin je naveo "da je njegov otac teško bolestan i šlagiran".

7. Isto tako, najprije treba navesti da se od donošenja prvostupanjske presude i podnošenja žalbe, pa do odlučivanja o istoj, promijenio Zakon o kaznenom postupku te je sada na snazi Zakon o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12., 56/13., 145/13., 152/14., 70/17., 126/19., 130/20. - Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 80/22., 36/24., 72/25., i 13/26. - dalje: ZKP) koji ovdje treba primijeniti jer se na odlučivanje primjenjuje postupovni zakon koji je na snazi u vrijeme donošenja odluke. U odnosu na zakonske osnove za podnošenje žalbe sadržajno nema razlike između ZKP/08. i ZKP-a, osim što je bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 2. ZKP/08. u dijelu koji se odnosi na težku povredu prava na pravično suđenje premještena sada u članak 468. stavak 1. točku 12. ZKP-a, dok je u dijelu koji se odnosi na bitnu povredu odredaba kaznenog postupka, ako se presuda temelji na nezakonitom dokazu (članak 10.) i nadalje ostalo propisano u članku 468. stavku 2. ZKP-a, uz dodatno, da se "Presuda ne temelji na nezakonitom dokazu ako bi i bez tog dokaza bila donesena ista presuda".

8. Optuženici u svojim žalbama, kao osnovu pobijanja presude, ističu bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP-a, jer da je izreka pobijane presude nerazumljiva, proturječna razlozima presude te ne sadrži razloge o odlučnim činjenicama. Međutim, oba optuženika u okviru ove žalbene osnove sadržajno dovode u pitanje pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, smatrajući da u postupku nije dokazano da bi optuženici počinili terećena kaznena djela na opisani način, pa će o tome biti riječi u okviru žalbene osnove zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

8.1. Nadalje, optuženi N. B. smatra da je počinjena i bitna povreda odredaba kaznenog postupka "iz članka 468. stavka 2. ZKP/08", koju veže uz iskaze svjedoka D. G. i I. T., kao policijskih djelatnika, smatrajući da se radi o nezakonitim dokazima na kojima je prvostupanjski sud zasnovao svoju presudu, zanemarujući pritom da se radi o iskazima ovih svjedoka o okolnostima sadržanih u službenim bilješkama policije i o okolnostima prikupljenih od građana.

8.2. Međutim, suprotno tako navedenim žalbenim razlozima na opisani način nije počinjena bitna povreda iz članka 468. stavka 2. ZKP-a. Naime, prvostupanjski sud je posve ispravno proveo taj dokazni prijedlog i ispitao te svjedoke, a koji su posve suvislo i valjano obrazložili kako su osobnim opažanjima i prikupljanjem činjenica o tim zločinima došli do otkrivanja o istima. Tako su svjedoci G. i T. došli do saznanja da se kod šume P. nalazi masovna grobnica i to od očevica događaja (R.) koji je vidio tu iskopanu grobnicu i srpsku vojsku pokraj iste, a u kojoj je naknadno u postupku prikupljanja dokaza pronađeno 10-12 tijela, o čemu su potom iskazivali i brojni drugi svjedoci (R. H., Z. K., D. V., T. V., F. T., S. R., itd., kao pripadnici policije i oružanih

snaga Republike Hrvatske, te pripadnici teritorijalne obrane M. P., B. Č., N. S., M. L., itd).

8.3. Dakle, po ocjeni ovog drugostupanjskog suda, niti se radi o nezakonitim dokazima (članak 10. ZKP-a), niti se presuda temelji na nezakonitim dokazima, a pogotovo stoga, što bi i bez tih iskaza svjedoka G. i T., kako se to potvrđuje iz obimno provedene dokazne građe, bila donesena ista presuda, jer je prvostupanjski sud upravo na ocjeni tako obimno izvedenih, ocijenjenih i analiziranih dokaza, izveo logične i zakonite zaključke o postojanju svih odlučnih činjenica, zbog čega nije osnovana žalba optuženog N. B. da bi bila počinjena bitna povreda iz članka 468. stavka 2. ZKP-a.

8.4. Visoki kazneni sud Republike Hrvatske ispitujući pobijanu presudu na temelju članka 476. stavka 1. točaka 1. i 2. ZKP-a, nije utvrdio da bi bile počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka, a niti povreda zakona na štetu optuženika, na koje drugostupanjski sud pazi po službenoj dužnosti.

9. Nisu u pravu optuženi B. D. i optuženi N. B. niti kada tvrde da je činjenično stanje nepotpuno i nepravilno utvrđeno (oba optuženika u svojim žalbama u najvećoj mjeri ovu žalbenu osnovu isprepliću sa gore citiranim razlozima zbog bitnih povreda te sa povredom kaznenog zakona!!). Suprotno tome, zaključci suda prvog stupnja zasnovani na ocjeni vjerodostojnosti iskaza ispitanih osoba te na ocjeni svih ostalih izvedenih dokaza, isti su logični i zakoniti, pa su uslijed toga i zaključci suda o postojanju odlučnih činjenica utemeljeni na ukupno izvedenim dokazima, pa se istima nema što prigovoriti.

10. Pravilno je utvrđenje prvostupanjskog suda da je optuženi B. D. bio komandant ….., a optuženi N. B. bio član ….. i zapovjednik Vojne policije pri ….., imajući na taj način formalne i stvarne ovlasti zapovijedanja i nadzora nad pripadnicima svih podređenih im jedinica Teritorijalne obrane na području …., jer takva utvrđenja, proizlaze, kako iz obrane samih optuženika, koje su iznijeli prilikom prvog ispitivanja, provedenog zamolbenim putem pred Višim sudom u Beogradu, a tako i iz iskaza brojnih ispitanih svjedoka te materijalne dokumentacije.

10.1. Slijedom prethodnog, ispravna je ocjena prvostupanjskog suda kako je obrana oba optuženika nevjerodostojna i usmjerena na otklanjanje kaznenopravne odgovornosti, kada tvrde da ne znaju, a niti su osobno sudjelovali, bilo kao počinitelji ili zapovjednici u pogledu počinjenih ubojstava pripadnika vojnih postrojbi Republike Hrvatske i ubojstva civila, tvrdeći da su to napravili pripadnici sasvim drugih nepoznatih postrojbi, za koje oni nisu znali, niti su mogli znati da će se dogoditi neki zločini, pa ih nisu mogli ni spriječiti.

10.2. Međutim, suprotno takvim tvrdnjama, sami optuženici potvrđuju kao nespornu činjenicu da je u rujnu 1991. na području H. K. i uže okolice trajao oružani sukob policijskih i vojnih postrojbi Republike Hrvatske, s jedne te paravojnih formacija dijela pobunjenog lokalnog srpskog stanovništva i njima pridruženih snaga JNA, s druge strane, pa iako spore bilo kakvu ulogu u predaji hrvatskih snaga 12. rujna 1991. i događajima koji su po toj predaji uslijedili, D. priznaje da je u to vrijeme upravo on bio komandant Štaba ….. (isto potvrđuje i naredba od 3. rujna 1991., a koja je potpisana

upravo po optuženom B. D.), a kojom se naredbom, među ostalim, nalaže i povjerava čišćenje terena iz pravca G. prema K. i to Specijalnoj jedinici milicije, dok je optuženi N. B. prilikom predaje hrvatskih snaga 12. rujna 1991. upućen da provede tu predaju koja se odvijala na mostu preko rijeke …. prema B. K., te da iako nije bio formalno raspoređen kao zapovjednik Vojne policije pri …., da je tu ulogu u stvarnosti, kao policajac po zanimanju, tada i izvršavao (što se potvrđuje iz preslike dnevnika koji je optuženi N. B. osobno vodio, da je 12. rujna 1991. oko 10,00 sati od strane komandanta ….. B. D. osobno poslan da provede pregovore o predaji "ustaša").

10.3. Ovako utvrđene činjenice, kako o formalnoj, tako i o faktičnoj ulozi svakog od ovih optuženika potvrđuju se i kroz iskaze brojno ispitanih svjedoka, pa su tako M. P., M. S., B. Č., N. S., D. K., R. P., Ž. J. i S. G. svjedočili da su bili pripadnici ….., što dobrovoljno, što mobilizirani u tu jedinicu te su stoga bili upoznati s njenom strukturom i odgovornim osobama, odnosno zapovjednicima, komandantima te da su prije i u vrijeme inkriminacije živjeli na području H. K. i okolice, slijedom čega imaju neposrednih saznanja o razvoju događaja koji su prethodili predaji hrvatskih snaga u rujnu 1991. godine. Osim toga, svjedok B. Č., svjedoči da su optuženike viđali te od njih dobivali naredbe, što potvrđuju i svjedoci M. P., M. S., N. S., R. P. i S. G., koji suglasno i istovjetno iskazuju da je optuženi B. D. bio glavni komandant Štaba, a optuženi N. B. komandant Vojne policije unutar tog Štaba, kao i to da je Štab …. bio upravo u mjestu M., u zgradi osnovne škole, u kojoj se u podrumu nalazio i zatvor. Pri tome je svakako bitno imati na umu iskaz svjedoka S. G. koji priznaje da je na određeni način i po naredbi optuženika sudjelovao u izdvajanju domaćih mještana koji su se predali od ostalih zarobljenika pripadnika hrvatskih snaga, pa iako nastoji umanjiti svoju ulogu u događajima, iz njegovog iskaza jasno proizlazi da je imao zaduženje obavljati pretres pripadnika hrvatskih snaga koje su se predale, oduzimati im oružje i dalje predavati onima koji su bili zaduženi za to, a koje naređenje je konkretno dobio od optuženog N. B., koji je izdao naređenje da se izdvoje civili, jer civili ne pripadaju vojnoj formaciji. Tako je izdvojeno njih 9, odvedeni su u M. i to u Osnovnu školu gdje je bio Štab …., a zna da je tamo boravio komandant optuženi B. D., osobno je sudjelovao samo u njihovom prijevozu do M. i to u kamionu, nakon čega ih je ostavio u kamionu i otišao kući, a kasnije se raspitao o njima i čuo da su "platili životima", zbog čega mu je žao da je uopće sudjelovao u tome.

10.4. Stoga je pravilan zaključak prvostupanjskog suda da su optuženici znali za sve što se događalo prije i nakon predaje, pa tako i za ubojstva te da nisu ništa, kao zapovjednici, poduzeli da isto spriječe. Naime, prilikom predaje i razoružavanja hrvatskih snaga u B. K. pojedini zarobljenici, i to pripadnici pričuvnog sastava policije D. B., T. J., D. K. K., D. V. i V. A. te civili P. G. i Ž. V., izdvojeni su od ostalih zarobljenika i odvedeni upravo od strane pripadnika ….. u M., gdje se nalazio Štab i u Štabu zatvor, o čemu su vjerno, životno i okolnosno iskazivali svjedoci M. F., E. M., M. Č. te M. S., jer su im osobno poznate okolnosti koje su vladale prilikom predaje na mostu prema B. K., pa iako nisu puno gledali što se točno događalo, već su hodali pognutih glava, svi ovi svjedoci suglasno iskazuju o sudbini kostajničkih pripadnika pričuvnog sastava policije Republike Hrvatske, kojih nije bilo u kino dvorani u koju su po prelasku mosta ovi svjedoci bili smješteni, a niti su ti, koji su bili izdvojeni, s ostatkom zarobljenih odvedeni na M. Osim toga, iz iskaza svjedoka I. V., oca pronađenog D. V. u masovnoj grobnici na P., proizlazi da se u rujnu 1991. većinom skrivao u šumi, da je poslije čuo što se dešavalo, da je B. D. bio glavni na toj predaji, pa je poslije išao kod njega pitati ga za svog sina, koji je bio aktivni pripadnik policije,

jer je saznao da su mu sina izdvojili, odveli i ubili, ali da s njim nije uspio razgovarati. Svjedok P. G. iskazao je da je V. A. bio suprug njegove sestre, koja mu je rekla da je jedna nepoznata osoba srpske nacionalnosti došla kod njih u kuću i rekla da je njen suprug V. u opasnosti, a onda su naknadno došli ponovno i priopćili da joj je suprug mrtav, dok je on osobno saznao da je V. bio zarobljen i smješten u podrumu škole u M., gdje je doveden s povezom preko očiju i bio vezan žicom, a naknadno je ekshumiran, kada su pronađeni njegovi posmrtni ostaci. Svjedok Ž. G., kao pripadnik djelatnog sastava policije i koji je sudjelovao u obrani H. K., dobro zna kako su završavali domaći branitelji i civili nakon bilo kakve predaje, pa se tako sjeća da je s njima u koloni bio i civil P. G., čija supruga je bila pravoslavka, pa je on u jednom trenutku izašao iz kamiona i prešao u B. K., ali je tamo zarobljen i ubijen, a tijelo mu je pronađeno na P. u masovnoj grobnici. Poznato mu je da je kao civil stradao i Ž. V., kojeg je vidio na snimci zajedno s D. K. i T. J., koji su, kao i V. A. svi pronađeni u masovnoj grobnici na P. S obzirom da je rođen u H. K. poznata mu je većina stanovništva, pa tako i optuženi N. B., koji je bio pripadnik milicije i kao takav je bio vrlo strog, dok je optuženi B. D. bio predsjednik Skupštine Općine, te su obojica vodili velikosrpsku politiku i na taj način postali komandant i zapovjednik …….

10.5. Dakle, pod zapovjedništvom optuženog D. i optuženog B., a prilikom predaje skupine hrvatskih branitelja koja se odvijala na mostu preko rijeke … prema B. K. izvršeno je izdvajanje dijela zarobljenih pripadnika pričuvnog sastava policije te dvojice civila, bez ikakvog razumnog i opravdanog razloga, dok iz iskaza brojnih svjedoka proizlazi da je jedini razlog bio taj što se radilo o domaćim ljudima iz H. K. i okolnih mjesta, a koji su potom ubijeni, upravo od pripadnika postrojbi pod zapovjedništvom ovih optuženika i čija su tijela pronađena u masovnoj grobnici. Isto tako, a prilikom predaje hrvatskih snaga na drugom punktu, podno brda …., pojedini zarobljenici, i to pripadnici pričuvnog sastava policije P. L., ozlijeđeni S. V. i D. L. te pripadnik ZNG-a D. R., izdvojeni su od ostalih i odvedeni u M., gdje se i nalazio Štab …., o čemu svjedoči i dokument pod nazivom R. od 15. rujna 1991. iz kojeg proizlazi da se odnosi na predaju i primopredaju ratnih zarobljenika koji su "pripadnici neprijateljskih ustaških snaga", dok se pod rednim brojem 58., 59. i 60. nalaze upravo S. V., D. L. i D. R., a njihovi posmrtni ostaci pronađeni su godinama kasnije u masovnoj grobnici na P. Isto je poznato i svjedoku D. R., čije ime i prezime je naznačeno na mjestu potpisnika dokumenta naziva R. i koji je osiguravao "postupanje prema zarobljenicima s brda … uz poštivanje međunarodnih konvencija", te koji je osobno zvao pripadnike hrvatskih snaga na predaju na …, uvjeren da su uglavnom svi bili sačuvani i ostali na životu te završili u …. u zatvoru. Naknadno je saznao da trojica zarobljenika nedostaju što je za njega poražavajuće. S druge strane, iz iskaza svjedoka R. H., Z. K., D. V., T. V., F. T., S. R., M. S., Z. K., D. G., V. K., D. R., D. Č., D. Š., I. M., S. T. i K. B., pripadnika oružanih snaga Republike Hrvatske, bilo redovnih ili rezervnih pripadnika policije, odnosno pripadnika Zbora narodne garde, proizlaze vjerno opisane okolnosti iz tog perioda, kako uslijed oružanih borbi, tako potom predaje, zarobljavanja i odvođenja u zatvor u …., kao i o tome kada je koji od njih zadnji puta vidio izdvojene suborce, koje kasnije u ….. nitko od tih svjedoka nije vidio. Osim toga, svi ovi svjedoci jasno iskazuju da su prema njima loše, neprimjereno i negativno postupali upravo pripadnici Teritorijalne obrane, pogotovo domaći ljudi iz okolnih sela, dakle lokalno srpsko stanovništvo koje je sudjelovalo u ovim ratnim zbivanjima.

10.6. Pri tome ne treba zanemariti niti iskaz svjedoka M. P., koji je prije rata radio u K. u Sekretarijatu za narodnu obranu, a potom u Centru za obavješćivanje i početkom sukoba napustio K., da bi onda bio mobiliziran i u ovom oružanom sukobu sudjelovao kao vezist Teritorijalne obrane u M., gdje se nalazio Štab u zgradi škole, pod komandom optuženog D. te u zgradi Milicije, pod zapovjedništvom B. te da su upravo pripadnici pobunjenog lokalnog srpskog stanovništva organizirani od strane Štaba …. u čete koje su dobivale nazive po okolnim selima, provodile i sudjelovale u samoj predaji i zarobljavanju hrvatskih snaga i to upravo u vrijeme kada su se izdvajanja pojedinaca odvijala. Svjedok R. P. je iskazao kako se sjeća da je jednog dana vidio pred zgradom Milicije teretno vozilo "Tamić" kojeg je inače vozio N. B. zvani K. koji je i tu prethodnu večer došao s tim kamionom i još jednom osobom, od kada pripadnika hrvatskih snaga i civila, zarobljenih u podnožju brda … (civil P. L., ranije L., pripadnik ZNG-a D. R. te ozlijeđeni D. L. i S. V.) nije više bilo u podrumu Štaba, zbog čega se angažirao po pitanju tih zatvorenika i osobno išao čak do optuženog B. D. da bi ga pitao što je s tim zatvorenicima, no da mu je B. D. rekao da ne zna što je s njima, ali da je iz ponašanja B. V. zaključio da se s njima dogodilo nešto loše, što se kasnije i potvrdilo, kada je saznao da su ubijeni na izlazu iz K. prema D.

11. Upravo zbog toga, pravilno je prvostupanjski sud, ocjenjujući vjerodostojnost i uvjerljivost iskaza gore spomenutih i ispitanih svjedoka, na koje se poziva prilikom utvrđivanja odlučnih činjenica, prihvatio iste kao uvjerljive, istinite i vjerodostojne, jer su isti iskazivali o svojim osobnim i neposrednim saznanjima i nisu imali niti jednog razloga neosnovano i lažno teretiti optuženike, a njihovi iskazi potkrijepljeni su i pročitanom i pregledanom materijalnom dokumentacijom te pronalaskom tijela žrtvi upravo na mjestu, kako su to opisali svjedoci. Zbog toga se njihovi iskazi, i po ocjeni drugostupanjskog suda, doista mogu vrednovati kao uvjerljivi, istiniti, objektivni i nepristrani, pri čemu vjerodostojnost iskaza ovih svjedoka žalbom optuženika ni na koji način nije dovedena u sumnju, pa je pravilno utvrđenje prvostupanjskog suda da su optuženici D. i B. počinili kaznena djela ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika i protiv civilnog stanovništva, na način opisan u izreci pobijane presude. (S obzirom na obimnu dokaznu građu i opširnu reprodukciju iskaza brojnih svjedoka, žalitelje se, radi nepotrebnog ponavljanja upućuje na šire obrazloženje prvostupanjske presude!).

11.1. Nadalje, nisu u pravu optuženici niti kada se žale zbog povrede kaznenog zakona, a pogotovo optuženi B., koji u žalbi posebno apostrofira i tvrdi da se na odnosne događaje nije mogao primijeniti "Osnovni krivični zakon Republike Hrvatske" (dalje OKZRH) i da se nisu trebali primijeniti "Protokol i Konvencija", jer da odredbe istih, bez obzira na "ratifikaciju" nisu unesene u "kazneno zakonodavstvo", pa da "djela koja se inkriminiraju optuženicima ne predstavljaju kaznena djela."

11.2. Prije svega valja istaći kako je nesporno da se u kritično vrijeme radilo o oružanom sukobu na području K. i okolice, kada se lokalno srpsko stanovništvo pobunilo protiv ustavno pravnog poretka Republike Hrvatske te osnovalo i svoje formacije, koje su u toj pobuni sudjelovale, a s druge strane da su u Republici Hrvatskoj u to vrijeme osnovane oružane snage (ZNG-a, Hrvatska vojska, pričuvni i rezervni sastavi policije) i to upravo radi obrane i suzbijanja te pobune, pa nema dvojbe da se u to vrijeme (rujan 1991.) radilo o nemeđunarodnom oružanom sukobu između pobunjenog srpskog stanovništva i Hrvatske vojske. Osim toga, sudska praksa, kako Vrhovnog suda Republike Hrvatske (dalje: VSRH), tako i Ustavnog

suda Republike Hrvatske (dalje: USRH) te Europskog suda za ljudska prava (dalje: ESLJP) do sada je u brojnim odlukama već dala jasan odgovor na pitanje o primjeni zakonskih odredbi koje se odnose na kaznena djela protiv čovječnosti, odnosno protiv vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom i za vrijeme nemeđunarodnog oružanog sukoba, odnosno ukoliko su ista počinjena i prije 8.10.1991., kada je došlo do potpunog raskida državnopravnih sveza Republike Hrvatske sa Socijalističkom Federativnom Republikom Jugoslavijom (dalje: SFRJ).

11.3. Stoga, iako je točno da iz činjeničnog supstrata izreke pobijane presude proizlazi da su radnje koje su optuženicima stavljene na teret počinjene prije 8.10. 1991., a što bi značilo da je u to vrijeme na snazi bio Krivični zakon SFRJ (dalje: KZSFRJ), optuženicima se skreće pozornost, da je kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva bilo propisano i u tom zakonu i to u članku 142. stavku 1. KZSFRJ, koji je preuzet kao zakon Republike Hrvatske Zakonom o preuzimanju Krivičnog zakona SFRJ ("Narodne novine" 53/91.), te je izmijenjen članak 38. stavak 2. na način da je propisano da se "kazna zatvora u trajanju od dvadeset godina može izreći samo za najteže oblike krivičnog djela" (tzv. Božićnim Ustavom, tj. Ustavom Republike Hrvatske od 22. prosinca 1990., u članku 21. izrijekom je propisano da u Republici Hrvatskoj nema smrtne kazne!). Nadalje, Zakonom o izmjenama i dopunama Krivičnog zakona Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj: 91/92.) promijenjen je naziv u Osnovni krivični zakon Republike Hrvatske (dalje: OKZRH). Kasnije dopune, odnosno izmjene i dopune te pročišćeni tekst tog Zakona, ove odredbe nisu mijenjale, dok je izmjena zakona učinjena tada u posebnom dijelu i to u odnosu na zapriječenu smrtnu kaznu za kaznena djela ratnog zločina, propisujući da se riječi "smrtna kazna" zamjenjuju riječima "kaznom zatvora od dvadeset godina".

11.4. Dakle, imajući u vidu da je sudska praksa dala jasan odgovor na pitanje postojanjapravnog kontinuiteta između odgovarajućih zakonskih odredbi koje se odnose na krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom i za vrijeme nemeđunarodnog oružanog sukoba, to je pravilno prvostupanjski sud primijenio OKZRH kao najblaži zakon za počinitelja. Stoga se u cijelosti prihvaća zaključak prvostupanjskog suda da su optuženi B. D. i optuženi N. B., osim formalne, u …., pod kojom je bila i ta specijalna jedinica, imali i stvarnu zapovjednu vrhovnu vlast i kao takvi imali i tzv. garantnu odgovornost jer su, D., kao komandant Štaba …., dakle svih pripadnika ….. i B., kao član Štaba ….. i kao zapovjednik Vojne policije pri Štabu ……., trebali poduzeti radnje kojima bi spriječili zločine za koje su znali da ih podređeni im pripadnici rade. Na ovaj način obojica optuženika postupili su protivno odredbama članaka 86. i 87. Dopunskog protokola i svim Ženevskim konvencijama o zaštiti žrtava rata iz 1949., dok je ujedno ovaj vid njihove odgovornosti predviđen i odredbom članka 28. OKZRH, pa je inkriminirano postupanje optuženika pravilno označeno kao krivično djelo protiv čovječnosti i međunarodnog prava, ratnog zločina protiv ratnih zarobljenika iz članka 122. u vezi s člankom 28. OKZRH i ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavka 1. u vezi s člankom 28. OKZRH, koje su počinili nečinjenjem.

11.5. Pritom treba napomenuti, da iako iz zakonskih opisa terećenih kaznenih djela direktno ne proizlazi da se ono može izvršiti i nečinjenjem ("Tko...naredi....ili tko počini..."), u konkretnom slučaju se ipak radi o tzv. zakonski nereguliranom nepravom kaznenom djelu nečinjenja, koje se kao takvo može izvršiti činjenjem, ali isto tako i nečinjenjem (komisivno-omisivni delikt), pa se optuženicima skreće pozornost, da

obilježja terećenih krivičnih djela proizlaze upravo iz odredbi članaka 120. i 122. OKZRH, a ne "iz međunarodnog ugovora ili nekog drugog propisa", ali su Ženevska konvencija i Dopunski protokol doista našle odraz u tim normama, priznanjem međunarodnog humanitarnog prava od strane Republike Hrvatske, koje se inače primjenjuje prema ratnim zarobljenicima i civilnom stanovništvu za vrijeme oružanog sukoba.

11.6. Naime, kako su optuženici u vojnoj hijerarhiji bili nadređeni, kao takvi, pravno su bili dužni nadzirati i spriječiti sebi podčinjene da ne postupaju protivno propisima i da ne čine zabranjene radnje, što drugim riječima znači, da su isti, u smislu odredbe članka 28. OKZRH, propuštanjem tih činidbi koje su pravno bili dužni izvršiti i sami počinili kazneno djelo nečinjenjem. Naime, da su optuženici ispunili svoju obvezu i da su, kada su bili upoznati s činjenicom da njima podređeni pripadnici izdvajaju i odvode ratne zarobljenike i civile, u okviru svojih ovlasti, kao vojni zapovjednici, poduzeli sve nužne i odgovarajuće radnje da se to spriječi ili suzbije, tada se predmetna protupravna postupanja, a pogotovo ubojstva, ne bi niti dogodila i u takvoj situaciji, neposredni izvršitelji nezakonitih radnji, kojima se ostvaruju obilježja terećenih krivičnih djela, ne bi niti mogli, a niti smjeli postupati.

11.7. Slijedom prethodnog nisu osnovane žalbene tvrdnje optuženika da "djela koja se inkriminiraju optuženicima ne predstavljaju kaznena djela", niti da je prema optuženicima primijenjen zakon koji se nije mogao primijeniti te propisi međunarodnog prava u vidu su Ženevske konvencije i Dopunskog protokola, zbog čega nisu osnovane žalbe da bi bila ostvarena povreda kaznenog zakona iz članka 469. točki 1. i 4. ZKP-a.

11.8. Kako je prvostupanjski sud, protivno žalbenim prigovorima, pravilno i potpuno utvrdio sve odlučne činjenice, te izveo neupitan zaključak da su optuženici počinili terećena krivična djela, to se zaključcima prvostupanjskog suda nema što prigovoriti.

11.9. Na tako pravilno i potpuno utvrđeno činjenično stanje ne utječu niti žalbeni navodi optuženika u odnosu na odbijanje dokaznog prijedloga obrane i na nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, na koje optuženici upiru u svojim žalbama "da se provede sudskomedicinsko vještačenje u odnosu na žrtve pronađene u masovnim grobnicama P. i B. R. i to kako bi se utvrdila uzročno-posljedična veza smrti tih osoba i događaja opisanih u činjeničnom opisu", jer to nisu one okolnosti koje bi u konkretnoj situaciji dovele do drugačije odluke suda, pogotovo što je prvostupanjski sud za odbijanje tog dokaznog prijedloga obrane dao valjano i suvislo obrazloženje, koje prihvaća i ovaj drugostupanjski sud, pa se radi nepotrebnog ponavljanja žalitelja upućuje na isto (točka 6. pobijane presude).

12. Državni odvjetnik u žalbi zbog odluke o kazni smatra da su optuženicima izrečene preblage kazne, jer da nisu u dovoljnoj mjeri cijenjene otegotne okolnosti u vidu višestrukih ubojstava ratnih zarobljenika i civilnih žrtvi, kao i to da je kao otegotno trebalo cijeniti da se radilo i o ranjenim i nestalim osobama te o civilima hrvatske nacionalnosti, nemoćnima, u odnosu na naoružane pripadnike postrojbi kojima su zapovijedali optuženici, predlažući da im se izreknu kazne zatvora u duljem trajanju, a sve radi ostvarivanja specijalne i generalne prevencije.

12.1. Optuženici u svojim žalbama zbog odluke o kazni, smatraju da su im izrečene prestroge kazne te da nisu u dovoljnoj mjeri cijenjene olakotne okolnosti u vidu starosti i bolesti oba optuženika te protek vremena i okolnosti ratnih zbivanja i samih događaja u tom kaotičnom vremenu.

13. Prilikom odmjeravanja kazne, prvostupanjski sud je utvrdio i pravilno ocijenio sve okolnosti koje utječu na odabir vrste i visine kazne. Tako je obojici optuženika kao olakotno cijenjeno što su djela počinili s neizravnom namjerom, da je riječ o krivičnim djelima počinjenim nečinjenjem, protek vremena (33 godine od učina djela), te njihovu životnu dob (optuženi D. starosti 88 godina, a optuženi B. u dobi od 72 godine života), dok je otegotnom okolnosti obojici optuženika cijenjeno što su prema izvodu iz kaznene evidencije osuđivane osobe (obojica zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz članka 120. stavka 1. OKZRH, optuženi D. presudom Županijskog suda u Rijeci od 11. ožujka 2013., broj K-Rz-2/2011., koja je postala pravomoćna 16. studenog 2020., a optuženi B. presudom Županijskog suda u Sisku od 13. listopada 1993., broj K-31/1993.) te posljedice prouzročene ovim krivičnim djelom (prema inkriminaciji 14 osoba lišeno života, pri čemu četiri civila i deset zarobljenih pripadnika MUP-a i ZNG-a, koji su većinom bili izrazito mladi ljudi pred kojima je tada trebao biti cijeli život i čijom je smrću pogođeno jednako toliko obitelji) i to kao posljedica njihovih postupanja, odnosno propuštanja da to spriječe.

13.1. Razmotrivši žalbene navode državnog odvjetnika, a ne umanjujući niti obezvrjeđujući značaj okolnosti počinjenja terećenih djela za koja su optuženici proglašeni krivima, otegotne okolnosti koje apostrofira žalba državnog odvjetnika, koji se zalaže za to da se optuženike osudi na strože kazne zatvora, ovaj drugostupanjski sud smatra, da su to okolnosti koje je prvostupanjski sud većim dijelom ocijenio te da su to djelomično i okolnosti koje čine obilježje terećenih krivičnih djela, a to se upravo apostrofira u žalbi državnog odvjetnika. Isto tako, olakotne okolnosti koje se apostrofiraju u žalbama obojice optuženika su one koje je prvostupanjski sud već ocijenio i dostatno vrednovao.

13.2. U skladu s navedenim, Visoki kazneni sud Republike Hrvatske je ocijenio da je sud prvog stupnja pravilno i potpuno utvrdio sve one okolnosti koje su, s obzirom na značaj i količinu, pravilno vrednovane. Stoga, vodeći računa o općim pravilima izbora vrste i mjere kazne i o svrsi kažnjavanja, ovaj sud nalazi da su pojedinačno utvrđene kazne svakom optuženiku, od šest i sedam godina primjereno i srazmjerno utvrđene svim utvrđenim okolnostima te da su jedinstvene kazne zatvora izrečena u trajanju od po jedanaest godina, svakome, one kazne koje odgovaraju ličnosti oba optuženika i kojima će se izraziti društvena osuda zbog počinjenih djela te utjecati i na optuženike i na sve ostale da ne čine kaznena djela, kao i utjecati na svijest građana i shvaćanje o pogibeljnosti činjenja kaznenih djela i o pravednosti kažnjavanja njihovih počinitelja, pa će se takvim kaznama ostvariti zakonom predviđena svrha kažnjavanja, a prvenstveno zahtjevi specijalne i generalne prevencije.

14. Stoga nisu prihvaćene žalbe državnog odvjetnika i obojice optuženika zbog odluke o kazni.

15. U odnosu na žalbu optuženog N. B. zbog odluke o troškovima postupka, prije svega za naglasiti je, kako je prvostupanjski sud osnovano i utemeljeno optuženika proglasio krivim za terećena djela, pa to podrazumijeva i primjenu odredaba iz članka 148. ZKP-a. Sukladno članku 148. stavku 1. ZKP-a optuženik je upravo zbog donošenja osuđujuće presude obvezan podmiriti troškove kaznenog postupka, kako mu je to i naloženo. Stoga, a u pogledu žalbenih navoda da zbog svojih materijalnih prilika i osobnih svojstava nije u mogućnosti platiti presuđene troškove, optuženiku se skreće pozornost na članak 148. stavak 6. ZKP-a koji propisuje, da u slučaju promijenjenih okolnost nakon donošenja presude, predsjednik vijeća prvostupanjskog suda može osloboditi optuženika u cijelosti ili djelomično obveze plaćanja troškova.

16. Slijedom prethodnog, na temelju članka 482. ZKP-a odlučeno je kao u izreci.

Zagreb, 22. listopada 2026.

Predsjednica vijeća:
Maja Štampar Stipić